

גידול זית נושאים עיקריים

גידול הזית בתרבות החל לפני כ- 7,000 שנה, כרמי הזית נטעו בעיקר באדמות ובחלקות שוליות. בעשרים השנים האחרונות, כתוצאה מגידול בביקוש לשמן זית והצורך בהקטנת עלויות הגידול והייצור, חלה בעליה בנטיעות זיתים והענף עבר לגידול מתועש, כתוצאה מגידול האינטנסיבי בתנאי השקיה ודישון מבוקרים ובאזורי גידול שונים ונרחבים, החלו גם נטיעות בעולם החדש בצד הדרומי של כדור הארץ באזורים החדשים גידול הזיתים נעשה באופן מסודר, מובנה יותר, חקלאים מתחום גידולי השדה החלו לגדל עצי זית וגישתם לחלקות כמכלול הביאה לשינויים נוספים בגידול הזיתים.

בתי הבד העובדים באופן רציף בהפרדה צנטרפוגלית, שהוכנסו לשימוש בתקופה הזאת הגדילו את יכולות העצירה באופן משמעותי, יחסית לבתי הבד שעבדו עם סלים, והקטינו את כוח האדם לתפעול בית הבד.

הגדלת קצב עבודת בית הבד והקטנת כוח האדם הנדרש הוזילה באופן משמעותי את עלות ומחיר עצירת שמן הזית.

דגשים בגידול זית

נושאים עיקריים לבחינת גידול זית:

1. היסטוריה של החלקה וטיב הקרקע.
לא מומלץ לגדל עצי זית לאחר סולניים (חצילים, עגבניות, פלפלים ותפוחי אדמה), קיים חשש להדבקות בפטרית קרקע דוררת (ורטיציליום) הפוגעת קשה בעצי זית.

2. קרקע מנוקזת.

אסור ששורשי עצי הזית יהיה במים עומדים, עץ הזית ירוק עד ומים עומדים גורמים למותו.

3. הפריה זרה.

ברוב זני הזיתים מומלץ לשלב זן מפרה, הפריה הזית נעשת בעזרת רוח. חשוב שהמפרה יהיה במרחק של לא יותר משורה אחת.

4. כמות מים.

לגידול כלכלי של זית לשמן נדרשי לפחות 600 מ"מ גשם ו/או מים להשקיה. אפשרות השקיה בעונות הקריטיות של חנטה והבשלה. קיימת אמונה שניתן לגדל עצי זית עם כמויות מים מיזעריות – למעשה זית הוא עץ פרי, כדי למקסם את היבול שלו יש להשקות ולדשן בכמות גדולה.

קיימים נושאים ושיקולים נוספים שלא יוזכרו כאן.

מסיק הזיתים שחשיבותו הוזכרה עוד בימי קדם הפך לשלב חשוב וקריטי יותר, מהווה למעשה כצוואר בקבוק בתהליך גידול הזיתים, המסיק הינו המרכיב היקר ביותר. **מאופן מסיק הזיתים נגזרת שיטת הגידול**, בכל שיטת גידול נדרשים שיקולים שונים בבחירת מועד המסיק נושא יורחב בפרק נפרד.

קימות שלוש שיטות גידול עיקריות:

1. שיטה מסורתית, בדרך כלל גידול כרם במרווח גדול בין העצים, בתנאי בעל – מסיק ידני או עם כלים מכנים קטנים המופעלים ע"י פועל באופן ידני.

2. **כרם מודרני, בשלחין, חלקות עם שורות מסודרות במרווחים קבועים, 36 עצים לדונם, גזע יחיד- מסיק בניעור, למעשה בהרעה. או כרם מודרני משופר 60 עצים לדונם שידולל כאשר העצים יגיעו לגודל מסוים**

כרם מודרני עלות הקמה עד שנה רביעית 4,000 ₪, הגעה ליבול מירבי בשנה שישית.

כרם מודרני משופר עלות הקמה גבוהה יותר (כ- 5,000 ₪), הגעה ליבול מירבי בשנה חמישית.

יתרוניו:

- כאשר העצים מגיעים לגודל מלא ניתן להגיע לניצול מיטבי של השטח הנטוע ולקבל יבול מירבי.
- ניתן לגדל מגוון נרחב של זנים.

חסרוניו:

- עלות המסיק גבוהה מזו של הבוצרת, להפעלת מערך הניעור נדרש צוות של כ-10 פועלים, קצב העבודה חצי מזה של בוצרת.
- קצב העבודה מחייב להתפשר על בחירת מועד המסיק בהתאם למצב ההבשלה.

3. כרם שדרתי (סופר אינטנסיבי), 150 עצים לדונם – מסיק עם בוצרת/מוסקת.

כרם שדרתי (סופר אינטנסיבי)

עלות הקמה עד שנה שלישית 6,000-7,000 ₪
הגעה ליבול מירבי בשנה שלישית/רביעית.
כרם סופר אינטנסיבי, נוצר ע"י שתלנים אפשר
להם למכור כמויות גדולות יותר של שתילים,
מגיעה לניבה מלאה תוך 3-4 שנים מהנטיעה.

יתרונות:

- **מסיק במועד** שנבחר בקצב גבוה
ובמחיר נמוך באופן משמעותי יחסית
לשיטות האחרות.
- ניתן למסוק 24 שעות ביממה.

חסרונות:

- שיטה, שתרם הסתיים פיתוחה, קשה
לבקר את גודל וקצב צימוח העצים
לאורך זמן ולשמור אותם בגודל
שיאפשר מסיק ע"י בוצרת ויספק יבול
כלכלי לאורך שנים רבות, בעיקר
במדינות כמו ישראל בה קצב הצימוח
גבוה,
- אפשר שלאחר 12-14 שנים יהיה צורך
לדלל חלק מהעצים ולהופכו לכרם
מודרני.
- מגוון זנים המתאים לשיטה מצומצם.
- מחייב מסיק במצב הבשלה מוקדם
מזה שאפשרי בכרם אינטנסיבי, אינו
מאפשר מסיק במועד בו נצברה מירב
כמות השמן.

גורמים המקטינים את כמות פירות הזית המגיעים לבית הבד, מכלל הזיתים המגיעים לשלב ההבשלה

על העץ:

- חלק נושר בגלל פגיעות של מחלות ומזיקים בעיקר זבוב הזית
- חלק מהפירות המקדימים נושר באופן טבעי, המסיק מתבצע במועד הבשלה ממוצע.
- חלק מהפרי שנמסק ע"י מערכות המסיק נופל, לדוגמה בבוצרת מעץ קדמי שמקבל ניעור ואינו בתוך הבוצרת, במנערת פרות שעפים מחוץ לשטח מערכת האיסוף.
- הפסד של פרי הנופל ממערכות האיסוף בגלל תקלה או סתם חורים ברשת.
- חלק שנשאר ואינו נופל מהעץ.
- וחלק שנופל במערכות ההובלה למיניהן.